

вершення за кожною вершиною розраховується підсумкова оцінка ефективності кожного проекту по відношенню до всіх інших (табл. 7).

За даною методикою було здійснено вибір найбільш ефективного проекту з представлених п'яти. Найбільш привабливим для інвестора є четвертий проект, оскільки його ефективність є найвищою (3797 грошових одиниць).

Остаточний вибір доцільності інвестицій залежить від пріоритетів й політики підприємства та інвестиційного клімату в країні.

Висновки

Удосконалено механізм аналізу альтернативних інвестицій з різними показниками ефективності та терміном реалізації шляхом умовного збільшення тривалості за рахунок додаткових інвестицій. Механізм їх порівняння передбачає аналіз повного графа їхніх відносин із метою вибору найбільш ефективного варіанту інвестицій в інновацію. При цьому були враховані особливості інвестицій в інновацію, що не дозволяють збільшувати тривалість проекту із збереженням заданих параметрів грошового потоку. Для уникнення основного недоліку методу – умовності формування додаткового грошового потоку для проекту з меншим терміном життя – було запропоновано збільшувати його трива-

лість за рахунок дивідендних надходжень від відшкодованої суми інвестованого капіталу.

У подальшому було б доцільно розробити методичний підхід, що дозволяє спланувати реалізацію інновації із заданим рівнем надійності отримання результату на основі моделювання різних варіантів інвестування.

Список використаних джерел

1. Бень Т. Порівняльний аналіз визначення економічної ефективності інвестиційних проектів за різними методами / Т. Бень // Економіка України. – 2009. – № 11. – С. 34–41.
2. Егорова И.Г. Экономическая оценка и ранжирование вариантов инвестиций на горно-обогатительных комбинатах / И.Г. Егорова // Придніпровський науковий вісник. Сер. «Економіка». – 1998. – № 41 (108). – С. 19–30.
3. Ермошенко М.М. Аналіз і оцінка інвестиційних проектів / М.М. Ермошенко, І.О. Плужников. – К.: Національна академія управління, 2006. – 156 с.
4. Казиев В.М. Введение в системный анализ и моделирование / В.М. Казиев. – Гальчик: КБГУ, 2001. – 190 с.
5. Терещенко О.О. Ставка дисконтування у прийнятті фінансово-інвестиційних рішень / О.О. Терещенко // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 77–90.
6. Сигорский В.П. Математический аппарат инженера / В.П. Сигорский. – К.: «Техніка», 1975. – 768 с.

О.П. КВАСОВА,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, КНУТД

Особливості інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку України

Стаття присвячена дослідженню особливостей інвестиційної діяльності банків, де виокремлено їхні загальні і специфічні цілі. Зазначено, що створення банківських груп сприятиме посиленню інвестиційної діяльності банків. Наголошено на необхідності системного підходу до інвестиційної діяльності, а також на посиленні державного контролю за діяльністю банків з іноземним капіталом.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, банківські групи, системний підхід, банки з іноземним капіталом.

Статья посвящена исследованию инвестиционной деятельности банков, где определены их общие и специфические цели. Отмечено, что создание банковских групп будет содействовать усилению инвестиционной деятельности банков. Сделан акцент на необходимости системного подхода к инвестиционной деятельности, а также на усилении государственного контроля за деятельностью банков с иностранным капиталом.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, банковские группы, системный подход, банки с иностранным капиталом.

The article is considered the study of specific of the investment activities of banks, which outlined their common and specific to their purpose. Stated that the creation of banking groups will contribute to the strengthening of investment banks. Appointed the need for a systematic approach to investment activities, as well as on strengthening government control over the activities of banks with foreign capital.

Keywords: investment activity, banking groups, systematic approach, banks with foreign capital.

Постановка проблеми. Кожен із інститутів, що належить до фінансових посередників, має свої особливості діяльності на ринку цінних паперів, які відрізняються характером та функціями операцій, що виконуються, масштабами діяльності та відзнаками дій регуляторів щодо регулювання діяльності такого посередника. Банки в системі посередницької діяльності на ринку цінних паперів займають одне із найбільш значимих місць, що притаманно європейській моделі діяльності. Крім цього, банки справляють вагомий вплив на реальний сектор економіки України. Варто зазначити, що в

Україні створено достатньо потужну законодавчо-нормативну базу регулювання діяльності банківських установ, в якій виокремлюється діяльність банків на ринку цінних паперів. Основними в Україні є закони «Про цінні папери і фондовий ринок» [1], «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [2], «Про банки і банківську діяльність» [3]. Крім цього, в Україні прийнятий і діє Господарський кодекс України, де у Главі 35 розкриті особливості правового регулювання фінансової діяльності і виокремлено питання банківської діяльності, посередництва у здійсненні операцій з цінними паперами [4, с. 167–177]. Необхідно також виокремити Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні, де встановлено основні нормативи, серед яких виокремлюються нормативи інвестування, які передбачають інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), а також загальної суми інвестування (Н12) [5]. Важливого значення при проведенні аналізу інвестиційної діяльності банків набуває Закон України «Про інвестиційну діяльність», який визначає загальні правові, економічні, а також соціальні засади інвестиційної діяльності в Україні [6]. Однак питання інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів у сучасних умовах господарювання набувають усе більшого значення, що вимагає проведення перманентних досліджень у цьому напрямі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вирішенню питань інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів, у тому числі банків, присвячені роботи багатьох вчених, де виокремлюється проведення операцій інвестиційними банками, які поділяється науковцями на підгрупи. Зокрема, І.С. Гуцал та О.А. Тимків інвестиційні банки залежно від напрямів і пріоритетів їхньої діяльності, своєю чергою, поділяють на два типи. Вчені зауважують, що «банки першого типу надають перевагу діяльності у сфері обслуговування емісії, розміщення й торгівлі цінними паперами». Далі вони зазначають, що інвестиційні банки першого типу до кінця ХХ – початку ХХІ століття стали сильними фінансово-кредитними інститутами, «без участі яких у світі не проводилося практично жодної емісії цінних паперів великих корпорацій». Інвестиційні банки другого типу «надають перевагу середньо- і довгостроковому кредитуванню різноманітних галузей економіки, а також розробці та координуванню реалізації інвестиційних проектів, переважно пов'язаних із передовими технологіями й інноваційними доробками» [7, с. 79–80].

Досліджуючи пряме іноземне інвестування, М.А. Корж приходять до висновку, що світова фінансова криза привела до зниження частки інвестиційних потоків у сферу послуг, де виокремлюються ділові послуги, фінансовий сектор, транспорт, зв'язок, комунальна сфера. При цьому зазначається, що прямі іноземні інвестиції найбільш зменшилися у фінансовий сектор [8, с. 76].

При здійсненні аналізу неконтрольованих інвестиційних схем Є.А. Бобров зазначає, що вони призводять до впливу депозитів з банків, «руйнування системи ефективного вико-

ристання заощаджень, спрямування їх за кордон з негативними наслідками для платіжного балансу країни» [9, с. 104]. Слід зауважити, що посилення інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку дасть можливість залучати фінансові інвестиції в банківську систему, що знизить ймовірність створення «фінансових пірамід» та розвитку шахрайств на ринку інвестицій.

Виходячи з цього визначено **мету статті**, яка полягає у дослідженні інвестиційної діяльності банків в Україні, виявленні її особливостей та наданні пропозицій щодо поліпшення такої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» банківська система складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України. Національний банк України визначає види спеціалізованих банків та порядок набуття такого статусу. Регулювання діяльності зазначених банків здійснюється через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення проведення їх операцій [3]. Більшість із банків поряд зі звичайними банківськими операціями виконують інвестиційні операції на ринку цінних паперів.

Створюються банки в Україні у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку. Зауважимо, що в Україні до внесення змін до Закону «Про банки і банківську діяльність» банки створювалися також у формі товариств з обмеженою відповідальністю, які функціонують і сьогодні. Банки, створені у формі публічного акціонерного товариства, здійснюють випуски акцій, тобто активно діють на первинному фондовому ринку щодо розміщення першої і подальших емісій своїх акцій, залучаючи при цьому фінансові ресурси для своєї діяльності.

Банківська діяльність в Україні контролюється Національним банком України, а також є об'єктом аналізу та контролю інших державних органів, у тому числі НКЦПФР у частині діяльності на ринку цінних паперів. Банки регулярно публікують свою звітність, подають звіти до Національного банку України, що дає можливість здійснювати їх рейтингову оцінку, а це збільшує надійність банківських операцій, у тому числі інвестиційних операцій банків на фондовому ринку. Крім цього, цінні папери, емітовані банками, характеризуються підвищеними характеристиками ліквідності порівняно з цінними паперами інших фінансових посередників, де можна виокремити інститути спільного інвестування, страхові компанії та недержавні пенсійні фонди. Це є результатом належного рівня контролю з боку НБУ, НКЦПФР тощо.

Розширенню кола і надійності операцій на ринку цінних паперів має сприяти створення банківських груп, які являють собою групу юридичних осіб, що мають спільного контролера. Банківська група складається з материнського банку та його українських і іноземних дочірніх та асоційованих компаній, що мають статус фінансових установ. Банківська група може також складатися з двох або більше фінан-

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

сових установ, де банківська діяльність є основною. Створення та діяльність банківських груп дасть можливість здійснювати концентрацію капіталів банків, які є учасниками цих об'єднань, підвищувати загальну ліквідність та платоспроможність цих банків, а також забезпечити координацію та нагляд за їх діяльністю. Досліджуючи особливості управління фінансами у холдингових компаніях, С.В. Науменкова виокремлює такі особливості холдингових груп: «диверсифікація операцій компанії; контроль фінансових потоків; оптимізація структур управління; підвищення стійкості бізнесу й управління ризиками; конфіденційність реалізації окремих функцій; розвиток зовнішньоекономічної діяльності» [10, с. 97–98], що є також притаманним банківським групам.

У банківській системі України до 01.01.2009 спостерігалася тенденція збільшення вкладень у цінні папери. Однак темпи їх зростання коливалися в широкому діапазоні. Зокрема, станом на 01.01.2008 ці вкладення становили 28 693 млн. грн., а в 2008 році вони зросли на 141,5% у порівнянні з 2007 роком. У 2009 році було зменшення таких вкладень, що становило 96,9% до попереднього року. Однак у 2010 році вкладення банків у цінні папери зросли на 212,4%, і надалі спостерігається тенденція такого зростання до 104,9% у 2011 році у порівнянні з 2010 роком, у 2012 році такі вкладення зросли на 109,8% (табл. 1). Протягом восьми місяців 2013 року вкладення банків у цінні папери зросли до 131 567 млн. грн. і становили 136,6% у порівнянні з початком року [11].

Окремим питанням є діяльність в Україні банків з іноземним капіталом. Так, станом на 01.01.2011 їхня кількість становила 55 одиниць, що являло 31,3% до кількості банків, які мали банківську ліцензію (табл. 1). При цьому частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків зросла з 27,6% станом на 01.01.2007 до 41,9% станом на 01.01.2012. Зважаючи на зростання кількості банківських

операцій з цінними паперами, є загроза щодо використання цих операцій для захоплення значної частини національного багатства. Розглядаючи питання наявності іноземних інвестицій в Україні, ще у 2008 році О.К. Малютін зауважував, що «особливу увагу слід приділити присутності іноземного капіталу у фінансовому секторі країни, який на сьогодні є лідером залучення прямих іноземних інвестицій і акумулює 19% накопиченого іноземного капіталу. У банківському секторі України частка іноземного капіталу становить 37,2% (це перевищує «межу національної безпеки» на 7,2%), у страховому секторі – 28,1%, що зменшує чутливість фінансового сектору до потреб вітчизняних підприємств і переорієнтовує його на фінансування компаній з іноземним капіталом» [13, с. 113].

Це підтверджують дослідження О.О. Чуб, де зазначено, що кількість банків в Україні за участю іноземного капіталу зростає, але це здійснюється переважно за рахунок злиття та придбання. Так, у статутному капіталі АКБ «Укрсоцбанк» італійським банком Banca intesa було придбано пакет акцій на суму \$2,07 млрд., що становило 95% статутного капіталу банку, у статутному капіталі АКБ «Аваль» придбано іноземним банком акцій на суму \$1,028 млрд., або 93,5% статутного капіталу банку. Далі автор зазначає, що продовження перерозподілу прав власності шляхом злиття та придбання контрольного пакету акцій може привести до переходу основної частини банківської системи у власність транснаціональних банківських груп. Таке положення склалося в Естонії, де 98% банківської системи належить іноземним інвесторам, у Польщі, Болгарії та Чехії приблизно 70% банківських активів належить іноземному капіталу [14, с. 143–144].

Досліджуючи питання капіталізації банківської системи, В.В. Коваленко та К.Ф. Черкашина визначають заходи, які необхідно здійснити у вітчизняній банківській системі перед залученням іноземного капіталу. Насамперед це досягнен-

Таблиця 1. Показники діяльності банків України

	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013
Кількість банків за державним реєстром банків	193	198	198	197	194	198	176
Кількість банків, що мають банківську ліцензію	170	175	184	182	176	176	176
– з них із іноземним капіталом	35	47	53	51	55	53	53
– у % до кількості банків, що мають банківську ліцензію	18,1	26,9	28,8	28,0	31,3	30,1	30,1
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	27,6	35,0	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5
Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями), млн. грн.	353086	619004	973332	1001626	1090248	1211540	1267892
Вкладення в цінні папери, млн. грн.	14466	28693	40610	39335	83559	87719	96340
– у відсотках до попереднього року	–	198,3	141,5	96,9	212,4	104,9	109,8

Джерело: розраховано автором за даними [12].

ня європейського рівня монетизації економіки України, а також зменшення кількості грошей, які знаходяться в поза банківському обігу. Крім цього, необхідно здійснювати концентрацію капіталу банків; з метою розвитку пріоритетних галузей економіки України сконцентрувати кошти у провідних банках і спрямовувати їх у ці галузі; обмеження кількості банків з іноземним капіталом; стимулювати приплив іноземного капіталу на нові банківські технології [15]. Зазначимо, що капіталізація банків за рахунок іноземних інвестицій вимагає посилення контролю діяльності банків з іноземним капіталом з боку Національного банку України.

Конкретизацію інвестиційних цілей банків, інститутів спільного інвестування, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів щодо інвестиційної діяльності здійснив у проведеному дослідженні В.В. Корнеєв [16, с. 358]. Однак у нашому дослідженні щодо інвестиційних цілей банків ми доповнили його положеннями, що відображено в табл. 2. При цьому визначені цілі не повинні вступати у протиріччя з основною ціллю системного регулювання, яка щодо інвестиційних операцій може бути сформульована таким чином: насичення інвестиціями реального сектору економіки та спрямування їх на пріоритетні напрями інноваційного розвитку держави. Для банків важливого значення набуває питання знаходження господарюючого суб'єкта з метою інвестування коштів та отримання максимального прибутку з мінімальними затратами та ризиком.

Таблиця 2. Інвестиційні цілі банків

Посередник	Існуюча інвестиційна ціль	Пропозиції
Універсальний банк	Формування інвестиційно-кредитного банківського портфеля та управління ним. Збільшення обсягів доходів, власних і клієнтських	Реорганізація, спрямована на укрупнення, яке здійснюється у формі: злиття; приєднання; поглинання. Управління інвестиційним портфелем фізичних і юридичних осіб для збільшення доходу
Спеціалізований інвестиційний банк	Управління активами відповідно до інвестиційних намірів клієнтів. Забезпечення доходу більшого обсягу, ніж при консервативних вкладеннях	Управління дружніми та ворожими поглинаннями. Операції на ринку цінних паперів з метою отримання доходу. Виконання операцій зберігача/кастодіана

Джерело: складено автором; застосовані окремі положення джерел [16, с. 358].

Таблиця 3. Структура фінансових інвестицій банків станом на 01.01.2013

№ п/п	Банк	Цінні папери в портфелі банку на продаж, тис. грн.	Цінні папери у портфелі банку до погашення, тис. грн.	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, тис. грн.	Фінансові інвестиції – всього, тис. грн.	Активи – всього, тис. грн.	Частка фінансових інвестицій в активах, %
1	ПриватБанк	286673	239567	1178522	1704762	172428712	0,9
1а	У % до всіх інвестицій	16,8	14,1	69,1	100,0		
2	Укрексімбанк	18565495	1372237	0	19937732	87948878	22,7
2а	У % до всіх інвестицій	93,1	6,9	0	100,0		
3	Ощадбанк	13130521	0	50590	1318111	85995536	15,3
3а	У % до всіх інвестицій	99,6	0	0,4	100,0		
4	«Райффайзен Банк Аваль»	6195496	920055	181925	7297476	47694486	15,3
4а	У % до всіх інвестицій	84,9	12,6	2,5	100,0		
5	Промінвестбанк	2835757	0	122	2835879	41318058	6,9
5а	У % до всіх інвестицій	99,9	0	0,1	100,9		
6	Укрсоцбанк	2145816	0	7162	2152978	38829858	5,5
6а	У % до всіх інвестицій	99,7	0	0,3	100,0		
7	ВТБ Банк	707914	0	0	707914	34212327	2,1
7а	У % до всіх інвестицій	100,0	0	0	100,0		

Джерело: складено автором за даними Національного банку України [17].

Зазначимо, що крім загальних інвестиційних цілей, що притаманно всім суб'єктам господарювання, банки мають конкретні цілі в залежності від напряму вкладення коштів. Частка фінансових інвестицій в активах банків коливається в широкому діапазоні, що показано в табл. 3. Із зазначених банків найбільшу частку, яка становить 22,7%, має Укрексімбанк, найменшу – ПриватБанк, 0,9%. Значну частку фінансових інвестицій, крім ПриватБанку, банкикладають у цінні папери у портфелі банку на продаж. Зокрема, ВТБ Банк має 100%; Промінвестбанк – 99,9%; Укрсоцбанк – 99,7% таких вкладень, що характерно для очікувань неактивного ринку. В цінні папери у портфелі банку до погашеннякладають свої фінансові ресурси ПриватБанк, Укрексімбанк, «Райффайзен Банк Аваль», що мають на меті утримання їх до дати погашення.

Банки також здійснюють інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, що свідчить про бажання розширити свій рівень впливу. При цьому здійснення вкладень в асоційовані компанії має на меті реалізацію вирішального впливу на діяльність компанії; інвестиції в дочірні компанії – мати контроль над компанією. Значні інвестиції в асоційовані та дочірні компанії у порівнянні з іншими банками має ПриватБанк.

Як уже зазначалося, основними видами операцій банків на фондовому ринку є інвестиційні, що підтверджують напруженість вчених. Так, у колективній монографії М.П. Денисенко, посилаючись на дослідження західних економістів, зазначає, що «понад 70% приросту валового національно-

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

го продукту економічно розвинених країн забезпечується інвестуванням інноваційних процесів» [18, с. 11]. Враховуючи це, при реалізації системного підходу до діяльності банків особливу увагу слід приділити питанню залучення інвестицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, що особливо важливо в умовах інноваційно-інвестиційної спрямованості господарювання. Важливим джерелом інвестицій виступає залучення фінансовими посередниками коштів населення. Водночас на ринку цінних паперів України спостерігається вкрай низька активність фізичних осіб. Ми розділяємо позицію вчених щодо трьох таких основних причин ігнорування громадянами України можливостей фондового ринку: «по-перше, вкрай низька інвестиційна культура населення та його необізнаність щодо операцій на фондовому ринку; по-друге, відсутність гарантування прав інвесторів відповідного гарантійного фонду; по-третє, розпорошеність пакетів цінних паперів і відсутність фінансових інструментів, інвестиційно привабливих для роздрібного сектору» [19, с. 47–48]. При системному підході щодо регулювання діяльності фінансових посередників має бути акцентована увага на виявленні всіх можливих джерел інвестицій та їх спрямуванні на розвиток реального сектору.

При розробленні положень системного підходу до інвестиційної діяльності банків доцільно врахувати напрацювання Я.Я. Дьяченка, який виокремлює особливу роль держави у розв'язанні таких інвестиційно-інноваційних завдань:

«– підтримка інвестиційно-інноваційної діяльності учасників ринку як основної запоруки економічного розвитку, передусім вкладень у сучасні технології, в яких відставання України є найбільш відчутним;

– інвестування в розвиток інфраструктури (наприклад, шляхи сполучення, транспорт), що сприятиме виходу на ринок суб'єктів, які виробляють товари й надають послуги з більш низькою собівартістю, і витісненню з ринків монополістів;

– фінансування тих сфер діяльності, де можливий зростаючий ефект доходу від масштабу виробництва чи впливу, наприклад, на розвиток науки, освіти, охорони здоров'я. Наочно це продемонстровано зусиллями держави в Японії, Китаї, Індії» [20, с. 15].

Висновки

У результаті проведених досліджень можна зробити такі висновки.

Розширенню кола і надійності операцій на ринку цінних паперів повинно сприяти створення банківських груп, які є групою юридичних осіб, що мають спільного контролера. Створення банківських груп дасть можливість збільшити обсяги та надійність інвестиційних операцій банків.

У банківській системі України до 01.01.2009 спостерігалася тенденція збільшення вкладень у цінні папери. В 2009 році характерним було зменшення вкладень у цінні папери. Починаючи з 2010 року вкладення банків у цінні папери стабільно зростають, що свідчить про поживлення інвести-

ційної діяльності банків. Однак темпи зростання такої діяльності коливаються в широкому діапазоні.

Окремим питанням є наявність в Україні значної кількості і банків з іноземним капіталом. Така ситуація на фінансовому ринку вказує на необхідність посилення контролю діяльності банків з іноземним капіталом з боку Національного банку України, НКЦПФР.

Крім загальних інвестиційних цілей, що притаманно всім суб'єктам господарювання, банки мають конкретні цілі в залежності від напрямку вкладення коштів. Значну частку фінансових інвестицій банки вкладають у цінні папери у портфелі банку на продаж, що характерно для очікувань неактивного ринку. Банки також здійснюють інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, що свідчить про бажання розширити свій рівень впливу. Значні інвестиції в асоційовані та дочірні компанії у порівнянні з іншими банками має ПриватБанк.

Удосконалення інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів може бути ефективним при реалізації системного підходу. При цьому особливу увагу слід приділити питанню залучення інвестицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, що особливо важливо в умовах інноваційно-інвестиційної спрямованості господарювання. Важливим джерелом інвестицій виступає залучення банками коштів населення. Водночас на ринку цінних паперів України спостерігається вкрай низька активність фізичних осіб. При системному підході щодо регулювання діяльності банків має бути акцентована увага на виявленні всіх можливих джерел інвестицій та їх спрямуванні на розвиток реального сектору економіки.

Подальші дослідження доцільно присвятити питанням впровадження корпоративних засад в інвестиційну діяльність банків на фондовому ринку України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 №3480-ІМ. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua / laws / show / 3480-15.
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 №2664-ІІІ. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua / laws / show / 2664-14.
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 №2121-ІІІ. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua / laws / show / 2121-14.
4. Господарський кодекс України: прийнятий 16.01.2003. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua / laws / show / 436-15.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Затверджена постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 №368 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua / laws / show / z0841-01
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 №1560-ІІ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua / laws / show / 1560-12.

7. Гуцал І.С. Проблеми та перспективи функціонування інвестиційних банків / І.С. Гуцал, О.А. Тимків // *Фінанси України*. – 2009. – №11. – С. 78–87.
8. Корж М.А. Пряме іноземне інвестування в умовах фінансової глобалізації / М.А. Корж // *Фінанси України*. – 2011. – №12. – С. 61–76.
9. Бобров Є.А. Аналіз діяльності неконтрольованих інвестиційних схем / Є.А. Бобров // *Фінанси України*. – 2013. – №4. – С. 98–105.
10. Науменкова С.В. Особливості управління фінансами в холдингових компаніях / С.В. Науменкова // *Фінанси України*. – 2008. – №1. – С. 93–107.
11. Основні показники діяльності банків України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
12. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2013 року // *Вісник Національного банку України*. – 2013. – №2. – С. 50.
13. Малютін О.К. Інвестиційна діяльність транснаціональних корпорацій в умовах посилення глобалізаційних процесів / О.К. Малютін // *Фінанси України*. – 2008. – №12. – С. 107–113.
14. Чуб О.О. Банківська діяльність в контексті інтеграції та глобалізації / О.О. Чуб // *Фінанси України*. – 2008. – №1. – С. 138–146.
15. Коваленко В.В. Методичні підходи до визначення рівня капіталізації банківської системи / В.В. Коваленко, К.Ф. Черкашина // *Фінанси України*. – 2010. – №8. – С. 73–85.
16. Корнєєв В.В. Кредитні та інвестиційні потоки капіталу на фінансових ринках / В.В. Корнєєв. – К.: НДФІ, 2003. – 376 с.
17. Структура активів банків України за станом на 01.01.2012 (у розрізі банків) // *Вісник Національного банку України*. – 2013. – №3. – С. 50–51.
18. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія / Денисенко М.П., Грищенко І.М., Гречан А.П. та ін.; За ред. д.е.н., проф., акад. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. Л.І. Михайлової. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 1050 с.
19. Іваницька О.М. Державна політика розвитку фондового ринку в Україні: нові напрями / О.М. Іваницька // *Фінанси України*. – 2011. – №7. – С. 43–50.
20. Дьяченко Я.Я. Теоретико-методологічні основи забезпечення цільового використання бюджетних коштів / Я.Я. Дьяченко // *Фінанси України*. – 2010. – №2. – С. 13–26.
21. Квасова О.П. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності фінансових посередників на ринку цінних паперів / О.П. Квасова // *Наукові розробки молоді на сучасному етапі: VIII Всеукр. наук. конф. молодих вчених та студ., 23–24 квітня 2009 року: тези. доп.*, Київ, КНУТД, 2009. – Т. III. – С. 5–6.

УДК 336.74:330.341.1

О.Я. БАРДИН,

аспірант, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Інноваційна діяльність як спосіб збільшення руху грошових потоків

Проаналізовано напрями руху грошових потоків. Визначено інноваційну діяльність як один із напрямів руху грошових потоків, спрямованих на збільшення надходжень грошових коштів за рахунок інновацій, впроваджених на сільськогосподарському підприємстві.

Ключові слова: грошові потоки, операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність, інноваційна діяльність, інновації.

Проанализированы направления движения денежных потоков. Определена инновационная деятельность как одно из направлений движения денежных потоков, направленных на увеличение поступлений денежных средств за счет инноваций, внедренных на сельскохозяйственном предприятии.

Ключевые слова: денежные потоки, операционная деятельность, инвестиционная деятельность, финансовая деятельность, инновационная деятельность, инновации.

An article analyzed the directions of cash flow. Defined innovative activities as one of the areas of cash flow, aimed at increasing cash receipts through innovation, implemented in an agricultural enterprise.

Keywords: cash flow, operating activities, investing activities, financing activities, innovative activities, innovation.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки важливим завданням є визначення фінансової стійкості підприємства, оскільки від неї залежить здатність підприємства генерувати грошові потоки. Наявність грошей у підприємства визначає можливість його виживання і подальшого розвитку. Грошові кошти – обмежені ресурси, тому важливим є створення на підприємствах механізму ефективного управління грошовими потоками та збільшення їхніх надходжень.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Концепція грошових потоків підприємства виникла у США в середині 50-х років ХХ століття. Розробка основних положень даної концепції належить зарубіжним економістам: Л.А. Бернстайну, Ю. Бригхему, Дж. К. Ван Хорну, Ж. Рішару, Д.Г. Сіглу, Д.К. Шіму та іншим.

В останнє десятиліття проблеми грошових потоків знаходять відображення в роботах вітчизняних економістів: І.Т. Балабанова, В.В. Бочарова, І.А. Бланка, В.В. Ковальова, А.І. Крилова, Н.А. Нікіфорової, Л.В. Донцової, Є.С. Стоянової та інших.

Метою статті є виявлення способів збільшення надходження грошових потоків та ефективного їх використання.

Виклад основного матеріалу. У фінансовій літературі грошовий потік розглядається як стійка сукупність розподілених у часі процесів надходження та вибуття грошових